

Satılmış GÜRBÜZ

Türkiye İl Genel Meclis Üyeleri Derneği Genel Başkanı

“Büyükşehir belediyesinin sınırının mülki sınır olması bir çok güçlüğü beraberinde getirecektir”

Taslak derneğimizin yetkili organlarında değerlendirilmiş olup bu çalışmanın yapılması halinde ortaya çıkaracağı sorunlar ve sakıncaları halen ülkemizde 16 büyükşehir belediyesi bulunmaktadır. Bu belediyelere yeni büyükşehirlerin eklenmesi ve sınırlarının da bütün ili kapsayacak şekilde genişletilmesi söz konusudur.

Özellikle büyükşehir sınırının il mülki sınırı ile örtüşmesi durumunda ilin bütünündeki yetkiler büyükşehir belediyesine geçmiş olacaktır. Bu durum uzun vadede il özel idarelerinin varlığını sorgulanır hale getirecektir. Dolayısıyla seçim sisteminde de değişiklik kaçınılmaz olacaktır. Muhtemelen il özel idarelerinde il genel meclislerine de ihtiyaç kalmayacak bir mahalli idare yapısı ortaya çıkacaktır.

Büyükşehir belediyesi sisteminin yaygınlaştırılması ve il sınırı büyükşehir sınır olacak biçimdeki uygula-

malarda hizmet sunumu bakımından muhtelif farklılıkların ortaya çıkması da mümkündür.

Şu anda 74.729.269 olan Türkiye nüfusunun %77 si yani yaklaşık 58 milyon nüfus il ve ilçe merkezlerinde yaşamaktadır. Geriye kalan %23 oranında yani 17 milyon civarında nüfus ise belde ve köylerde bulunmaktadır. Beldelerde yaşayan yaklaşık beş buçuk milyonluk nüfus göz ardı edilirse sadece köylerde yaşayan nüfusun yaklaşık 12 milyonu bulunduğu görülür. Bu ise Türkiye nüfusunun yaklaşık %16 sının hala köylerde yaşadığını gösterir.

Demek ki Türkiye nüfusunun %16 sına sadece il özel idareleri hizmet etmektedir. Dolayısıyla il özel idarelerinin fonksiyonsuz hale getirilmesi gerekmektedir. Bilindiği gibi il özel idareleri : imar, yol, su, kanalizasyon, katı atık, çevre acil yardım ve kurtarma hizmetleri ile orman köylerinin desteklenmesi, ağaçlandır-

Hizmetlerin süratli, etkili, verimli ve zamanında sunulması için, coğrafi hizmet alanının en uygun ve ulaşabilir bir ölçekte olması lazımdır. Yani büyükşehir belediyesinin sınırının mülki sınırı olması bir çok güçlüğü beraberinde getirecektir.

ma, park ve bahçe tesisine ilişkin hizmetleri belediye sınırları dışındaki köy yerleşim alanlarında yerine getirmekle görevli ve yetkilidir.

Bu durum 12 milyonluk nüfusun özel idareler vasıtasıyla kalkınmasına destek verildiğini gösterir.

İl özel idareleri bunu yanı sıra bütün bakanlıkların ve diğer merkezi idare kuruluşlarının; yapım, bakım ve onarım işlerini, devlet ve il yollarını, içme suyu, sulama suyu, kanalizas-

yon, enerji nakil hattı, sağlık eğitim, kültür turizm, çevre, imar, bayındırlık, iskan, gençlik ve spor gibi hizmetlere ilişkin yatırımlarını ve diğer merkezi idare kuruluşlarının görev alanına giren diğer yatırımları da gerçekleştirmektedir.

İl Özel İdaresi Kanunun da en son 24.10.2011 Tarih ve 661 sayılı khk ile yapılan değişikliğe göre, kamu kurum ve kuruluşlarının 237 sayılı taşıt kanunu kapsamındaki araçlarının alımı, işletilmesi, bakım ve onarımı ile ilgili bürolarının ihtiyaçları; kamu konutlarının yapım, bakım işletme ve onarımı ile ilgili harcamalar da il özel idaresi bütçesinden karşılanabileceklerdir. Görüldüğü gibi, il özel idareleri köylere dönük hizmetlerin yanı sıra merkezi idarenin bir çok görevinin yapılmasında da görev almaktadır.

Bu esaslar dahilinde büyükşehir sınırlarının genişlemesi ile il özel idarelerinden vazgeçilmemesi gerekir.

Şu hususun özellikle göz ardı edilmemesi lazımdır: büyükşehir belediye sisteminde; içme suyu, kanalizasyon, ulaşım, itfaiye, çöp ayrıştırma ve depolama ile imar denetimi gibi başlıca yerel hizmetler büyükşehir belediyesince sunulmaktadır.

Dolayısıyla bu hizmetlerin süratli, etkili, verimli ve zamanında sunulması için, coğrafi hizmet alanının en uygun ve ulaşılabilir bir ölçekte olması lazımdır. Yani büyükşehir belediyesinin sınırının mülki sınırı olması bir çok güçlüğü beraberinde getirecektir. Şöyle ki;

1 - Büyükşehir belediyesinin il ölçeğinde ki bütün yerleşim yerlerine yerel kamu hizmeti sunması imkansız hale gelecek, sunulan veya sunulması gereken hizmet kalitesi düşer-

cek veya hiç sunulmayabilecektir.

2- Ortaya çıkacak coğrafi alan genişliği itibarıyla, belediye hizmetlerinin sunulması için ister istemez yeni idare örgütlenmelere gidilecektir. Bu durum ise, hizmet maliyetlerini oldukça artıracak ve ortadan kaldırılan belde belediyeleri yerine belediye hizmet şubeleri olarak yeni birimler kurulacaktır. Dolayısıyla, bürokratik kademelerin azaltılması yerine yeni kurumların ortaya çıkması kaçınılmaz hale gelecektir.

3- Köyler hizmet götürme birliği gibi, geleneksel ve yerel hizmet üretme mekanizmaları atıl hale gelecek bunun neticesi olarak, hizmet sunum kapasitesi azalacak ve hizmet maliyeti de artacaktır.

4- Büyükşehir ölçeğinde ve belediye sınırın esasıyla sunulan hizmet maliyetleri bütün hizmet alanı için geçerli olacak ve kırsal alanda yaşayan

Vatandaşa sunulan hizmetten onların takati üzerinde bir bedel istenmesi kaçınılmaz hale gelecektir. Böylece su fiyatları, çevre temizlik vergisi gibi yaşam maliyetini pahalandıran uygulamalar ister istemez ortaya çıkacaktır.

Şu anda mevcut 16 büyükşehir belediyesinden iki tanesinin il sınırı aynı zamanda büyükşehir sınırındır. Yani il geneli itibarıyla büyükşehir belediyesinin dışında bir bırakılmamıştır. Bu iller İstanbul ve Kocaeli vilayetleridir. Bu vilayetlerde hemen hemen yerleşim yerleri birbiriyle bitişik olduğu için ve büyük bir metropol yapı var olduğundan dolayı, il sınırının büyükşehir sınır olması fazla sakınca yaratmamıştır. Büyükşehir belediyelerinin hizmet sunmaları kolay olmuştur.

Köyler hizmet götürme birlikleri gibi, geleneksel ve yerel hizmet üretme mekanizmaları atıl hale gelecek bunun neticesi olarak, hizmet sunum kapasitesi azalacak ve hizmet maliyeti de artacaktır.

Oysa yeni kurulacak büyükşehirlerin ve eskiden kurulmuş olanlarının il sınırı da büyükşehir belediyelerinin yetki ve sorumluluğuna verilirse, çok önemli hizmet sunum güçlükleri ortaya çıkacaktır.

Çünkü mevcut büyükşehirlerin sınırları il sınırı olduğunda, hizmetler büyükşehir tarafından sunulacaktır. O zaman il özel idareleri ve mahalli idare birlikleri hizmet sunmada atıl hale gelecektir. Vatandaşın istediği hizmetlerin sunumu da mümkün olmayacaktır.

İçinizden yetişmiş uygulamadan gelen bir kişi olarak, il özel idarelerini daha etkin daha üretken hale getirebileceğimiz ölçüde halkımıza daha iyi hizmetlerin verilebileceğine inanıyorum.

Mevcut büyükşehirlerin sınırları il sınırı olduğunda, hizmetler büyükşehir tarafından sunulacaktır. O zaman il özel idareleri ve mahalli idare birlikleri hizmet sunmada atıl hale gelecektir. Vatandaşın istediği hizmetlerin sunumu da mümkün olmayacaktır.